Mezőgazdasági egyéni vállalkozók adóterhének alakulása Magyarországon (2000–2010)

GÁSPÁR ANDREA

Kulcsszavak: adóztatás, adóterhelés, változás, gazdasági hatás.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A magyar mezőgazdasági termelés szervezeti, gazdálkodási formája igen sokszínű, a tevékenység mérete és szerkezete változatos, az eredményesség változékony. Az Európai Unió tagállamainak többségétől is eltér az üzemstruktúrája. A tanulmány idősorosan vizsgálja a mezőgazdasági egyéni vállalkozók adóterhének alakulását 2000 és 2010 között, kitérve az adóalanyok számának, átlagos adóterhelésének alakulására. 2000-ben 16 647 fő, míg 2010-ben 13 155 fő mezőgazdasági egyéni vállalkozó teljesített szja-bevallást, közülük 2000-ben 43,1%, 2010-ben 52,4% vallott be nyereséget. A vizsgálat során statisztikai módszerekkel tártam fel összefüggéseket az adóterhek alakulása és a jogszabályi változások között. Az egyéni vállalkozók esetében a bevétel emelkedésének oka a minimálbér (mely járulékalapot meghatározó tényező, és a vállalkozói kivétet is nagymértékben befolyásolja), a végrehajtott ellenőrzések száma és a kivethető szankciók mértékének növekedése volt. Az egy főre vetített költség az egyéni vállalkozóknál 82%-kal emelkedett a vizsgált időszakon belül. Az elemzésben az adóteher-változás, a változást kiváltó tényezők közötti összefüggések, kapcsolatok vizsgálatára került sor.

BEVEZETÉS

A magyar mezőgazdasági üzemi szerkezet változatos képet mutat. Ma a magyar mezőgazdasági termelés szervezeti, gazdálkodási formája igen sokszínű, a tevékenység mérete és struktúrája változatos, az eredményesség változékony. A gazdálkodó és egyéb szervezetek mezőgazdasági tevékenységének adózása a társasági adó, míg a magánszemélyek és az egyéni vállalkozók adózása a személyi jövedelemadó-törvény hatálya alá tartozik (*Alvincz – Guba, 2003*).

Több mint 20 éve már, hogy hatályba lépett a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény, mely először foglalkozott a mezőgazdasági termelésből származó jövedelemmel és annak adózásával. A törvény ekkor még nem volt önálló, a végrehajtásáról minisztertanácsi rendelet gondoskodott. Az egyéni vállalkozó fogalma csak az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálybalépését követően (1990. április 1.) vált ismertté (*Ágóiné – Legenyei, 2010*). Az akkor kidolgozott adórendszer ugyan figyelembe vette a mezőgazdasági sajátosságokat (*Borszéki, 1991*), de látható, hogy ennek mértéke nem elégséges. A versenysemlegességet a mezőgazdaságon belül is érvényesíteni kellene, ami nem zárja ki a kisebb vállalkozások méretből fakadó hátrányainak adókedvezményekkel történő ellensúlyozását. Az adójogszabályok folyamatos változása, a 2011-től érvényes „egykulcsos" adórendszer sem tekinthető szektorsemlegesnek, bár a mezőgazdasági termeléssel foglalkozók továbbra is a kedvezményezettek közé tartoznak (*Molnár et al., 2005; Horváth – Paragi, 2011*).

Az adóztatás gazdasági hatásainak megítélése igen bonyolult feladat, mivel sokféle pénzügyi hatása érvényesül makro- és mikroszinten egyaránt. Ezek a hatások megegyeznek az adózás rendszerének céljával, de az egyes adónemek jellemzésekor a célok és hatások más hangsúlyt kapnak. Az adóztatás hatásai közül a következő kettőt emeltük ki (*Földes, 2001*), amelyek a későbbi számítások alapjául szolgálnak:

a) *Jövedelmi hatás*. Az adóztatás közvetlen hatása, mely a jövedelemelvonásban nyilvánul meg. Fontos, hogy a jövedelemelvonás milyen hatást gyakorol a különböző jövedelemmel rendelkező adózókra, milyen módon érinti a gazdaság eredményes működését ágazatonként, szakmánként, regionális egységenként. A közgazdasági elemzések az adóztatás rendkívül színes hatásait jelzik, s azt is mutatják, hogy az adóteher tényleges nagysága szoros összefüggésben van az adó mértékével.

b) *Korrekciós hatás*. Az adózási szabályoknak jelentős szerepe van egyes makrogazdasági célok szolgálatában, amit főképp a kedvezményi és mentességi feltételek, illetve támogatási szabályok döntésorientáló szerepén keresztül érvényesítenek. Ilyen makrogazdasági cél lehet a környezetkárosító tevékenységek visszaszorítása a környezetvédelmi adókkal, a vállalkozások K+F tevékenységének serkentése, vagy éppen a szakképzés ösztönzése az adózás előtti eredmény korrekciós lehetőségének biztosításával.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Az elemzés a magyar adóhatósághoz hibátlanul benyújtott személyi jövedelemadó-bevallások adatai alapján történt. Ezek az adatok összevontak, egyedileg be nem azonosíthatók, adótitkot nem sértenek. A vizsgált időszak a 2000–2010. éveket öleli fel.

Az elemzésben csak a magánszemélyek, ezen belül csak az egyéni vállalkozók vizsgálatára került sor.

Az egyéni vállalkozó a Személyi jövedelemadóról szóló törvény rendelkezései szerint a jövedelmét – a törvényben is megjelölt feltételek figyelembevételével – kétféle módszer szerint állapíthatja meg:

– az első módszer a költségek tételes elszámolása alapján a vállalkozói jövedelem szerinti adózás (az elemzés csak erre az adózási formára irányult);

– a második lehetőség az átalányadózás.

Az adatok felhasználásával matematikai és statisztikai mutatószámok segítségével vontam le a következtetéseket az egyéni vállalkozóként végzett mezőgazdasági tevékenységből származó jövedelem összetételét és adóvonzatát illetően. Változások, arányok számításához Excel, míg az összetett kérdések vizsgálatára (regresszió, korreláció) az SPSS 11.0 programcsomagot használtam.

A vizsgált években bevételt valló és nyereséges egyéni vállalkozók adatai alapján végzett elemzés – a benyújtott személyi jövedelemadó-bevallás (53-as bevallás) legfontosabb adatain haladva végig a bevallásban megadott sorrend szerint – a vállalkozók adózását meghatározó tényezőkre, illetve az adóteljesítményt meghatározó adatok kimutatására irányult.

Az adóteher alakulásának vizsgálatakor – a gazdasági hatások számszerűsítésénél – két eltérő tartalmú mutató került kiszámításra:

Adóteher1: Nem szűrtem ki az adókedvezmények módosító hatását. Ez a névleges (kedvezmények nélküli) adóterhelés-mutató, amely a vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó összege, valamint a vállalkozói adóalap hányadosa.

Adóteher2: Minden igényelhető kedvezmény, adókedvezmény figyelembevételével meghatározott tényleges adófizetési kötelezettség (a tényleges adóteher), amely a vállalkozói jövedelem esetén a kedvezményekkel csökkentett vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó, valamint a vállalkozói adóalap hányadosa.

A kettő közötti különbséget az adókedvezmények adják, mivel a tényleges adóterhelnél már az igénybe vett kedvezmények hatása kimutatható, így a vállalkozásokat érintő tényleges személyi jövedelemadóterhet mutatja.

EREDMÉNYEK

A regisztrált – vagyis az adminisztrációs nyilvántartások szerint jogilag létező – egyéni vállalkozások száma 2010 végén átlagosan 52,8%-kal volt nagyobb, mint 2000-ben. Az összes vállalkozásból 2000-ben 62,4%, 2010-ben 63,5% volt egyéni vállalkozó.

Magyarországon 2000-ben 16 647 fő, míg 2010-ben 13 155 fő mezőgazdasági egyéni vállalkozó teljesített személyi jövedelemadó-bevallást, nyereséget mutatott ki 43,1%, illetve 52,4%, a nemzetgazdaság egészéből mintegy 4,5-4,7%-ot képviselve. A nyereséget valló mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók száma kisebb mértékben (4%) csökkent, ami a nemzetgazdasági szinthez képest (7,8%) kedvezőbb mérséklődés. A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók adóbevallási adatait áttanulmányozva, az eredmények a következők.

Bevétel és az azt csökkentő kedvezmények

A vállalkozók által bevallott *adóalapba beszámító bevétel* 73,4%-kal volt több 2010-ben a bázisévhez képest. Az egy főre vetített érték pedig a 2000. évhez viszonyítva 81,1%-kal emelkedett 2010-re.

A *bevételt csökkentő tételek* alakulását vizsgálva megállapítható, hogy 2000-ben még csupán 111 fő, 2010-ben már 545 fő állított be ilyen tételt az adóbevallásába, az egy főre jutó elszámolt bevételt csökkentő kedvezmények értéke közel 20-szorosára emelkedett. A legnagyobb részesedéssel a 2000. évben a volt munkanélküli és szakképző iskolai tanuló alkalmazása miatt levonható társadalombiztosítási járulék értéke bírt, amely 88,4%-ot képviselt a bevételt csökkentő kedvezményekből, 2010-ben viszont a törvényi változások következtében csak 52,5%-ot. A fejlesztési tartalék összege után érvényesített kedvezmény, valamint 46,4%-ban a kisvállalkozói kedvezmény bírt a bevételt csökkentő kedvezmények közül a legmagasabb részaránnyal.

A *bevételt csökkentő tételek levonása után megállapított bevétel* egy mezőgazdasági egyéni vállalkozóra jutó értéke 78,5%-kal haladta meg 2010-ben a 2000. évi adatot. Ez a változás a nemzetgazdasági szinthez képesti változásnál (a 29,1%-os növekedésnél) nagyobb arányú volt.

Költségek

Az *adóévben elszámolt összes költséget* vallók száma a vizsgált években 4,3%-kal (306 fővel) csökkent. Az egy főre jutó értékben 82%-os emelkedés történt 2010-re. A költségek között a leggyakrabban előforduló tétel 2000-ben az anyag, áru, félkész és késztermék beszerzésére fordított kiadás (59,4%) és az egyéb költség (29,1%). Az egyéni vállalkozói kivét csupán 2,0%-ot képviselt az összes költségen belül. Törvényi változások következtében 2010-ben csökkent az anyag, áru, félkész és késztermék beszerzésére fordított kiadás és az egyéb költség részaránya (56,6%, illetve 25,7%-ra), miközben az egyéni vállalkozói kivét már 3,2%-ot tett ki az összes költségen belül.

A személyes munkavégzés, közreműködés címén vállalkozói költségként elszámolt összeget (a *vállalkozói kivétet*) vallók száma 11,9%-kal volt kevesebb 2010-ben a bázisév adatához képest. Az egy főre jutó kivét értéke a bázisévhez képest 3,2-szeresére emelkedett. Ennek kiváltó oka, hogy az egyéni vállalkozóknál gyakorlattá vált, hogy a járulékfizetés alapjául szolgáló összeg egyben kivétként kerül elszámolásra. A kivét összegének emelkedése a minimálbérnek is köszönhető, hiszen a vállalkozók saját járulékaikat a minimál-

bér, 2006 szeptemberétől a minimálbér kétszerese, majd 2008-tól legalább a minimálbér alapján voltak kötelesek megfizetni a törvényben meghatározott mértékben.

Korrelációszámítás során erős pozitív kapcsolat tárult fel a *minimálbér* és a *vállalkozói kivét* között (korrelációs együttható értéke 0,902). A szoros kapcsolatot tovább vizsgálva, s regressziószámítást végezve az adatok közötti mélyebb összefüggések feltárása érdekében az tapasztalható, hogy a vállalkozói kivét varianciáját a minimálbér 85,5%-ban képes magyarázni. A kapott eredmény szignifikanciaszintje megfelelő, hiszen az elemzés során támasztott követelmény az volt, hogy a szignifikanciaszint < 0,05.

Jövedelem és az azt csökkentő előző évi veszteség

Vállalkozásból *adóévi jövedelmet* 2010. évben a bázisévhez viszonyítva 3,9%-kal kevesebben vallottak be, ami egy főre jutó érték tekintetében 43,7%-os jövedelemnövekedést jelentett.

Korrelációszámítás során közepes pozitív kapcsolat adódott a *minimálbér* és a *vállalkozói jövedelem* között (korrelációs együttható értéke 0,536). A regresszióanalízis során az tapasztalható, hogy a vállalkozói jövedelem varianciáját a minimálbér csupán 25,1 százalékban képes magyarázni. A kapott eredmény szignifikanciaszintje < 0,05; így az megfelelő.

Míg 2000-ben 4118 fő (az összes nyereséges mezőgazdasági egyéni vállalkozó 57,4%-a), 2010-ben csupán 2171 fő (31,5%) vallott előző *évről áthozott veszteségből figyelembe vett összeget*. Ez 47,3%-os csökkenést jelent.

Adóalap és a jövedelemminimum

Vállalkozói adóalapot a bázisévben 3996 fő, 2010-ben már 5525 fő vallott be a mezőgazdasági egyéni vállalkozók közül. Ez 38,3%-os növekedést jelent. Az egy főre vetített érték 537 ezer Ft-ról 805 ezer Ft-ra (50%-kal) emelkedett a vizsgált időszakban.

A 2007-ben bevezetésre került *jövedelemminimumot* 2010-ben 6466 mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozó vallott be, mely a nyereséget valló mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók 93,9%-a. Az egy adózóra jutó átlagos érték 308 772 Ft volt 2010-ben. A jövedelemminimum bevezetésével az adóteher növekedett, melyre az adóterhelés számítása részletesen kitér a későbbiekben. (Ez csak egy vélelmezett adóalap, amelynek számítási módja itt nem kerül részletezésre.) Ezzel többletbefizetéseket eszközölt az állam, ami a terheket megnövelte, de ez a teher a törvény egyéb változása, a kedvezmények igénybevétele miatt 2010. évre csökkent.

Személyi jövedelemadó és a kedvezmények

A *vállalkozói személyi jövedelemadót* bevalló vállalkozók száma a 2000. évhez képest 2010-re 49,2%-kal növekedett. Ez a nemzetgazdasági átlagos szint fölött van (14,2%). Egy adózóra jutó értékben 15,8%-os emelkedés tapasztalható (2000-ben 101 ezer, míg 2010-ben 117 ezer Ft volt az átlagos érték a mezőgazdaságban).

Vállalkozói adókedvezményt a bázisévben 1924 fő, 2010-ben ennek töredéke, mindösszesen 80 fő vett igénybe. Ennek oka a törvényi változásokban (kedvezmények számának és az alkalmazhatóságuk feltételeinek, értékhatáraiknak megváltoztatása) és az esetleges ellenőrzési szankciók mértékének emelkedésében keresendő. Az egy főre jutó értéke a vizsgált időszakban 24-szeresére emelkedett.

A kedvezmény levonása utáni vállalkozói személyi jövedelemadót 2109 fővel (58,7%-kal) többen vallottak be 2010-ben a bázisévhez képest. Az egy mezőgazdasági egyéni vállalkozóra jutó átlagos érték 9,6%-kal (105 ezer Ft-ról 115 ezer Ft-ra) emelkedett.

Adózás utáni jövedelem, valamint az azt növelő és csökkentő tételek

Az adózás utáni vállalkozói jövedelem tekintetében 32%-kal többen vallottak a vizsgált időszak alatt, az átlagos érték 97,1%-kal emelkedett. Ez a változás a nemzetgazdaság egészéhez viszonyítva nagyobb ütemű volt (0,6%, illetve 24,7%-os).

Adózás utáni vállalkozás jövedelmét növelő tételek vizsgálata során megállapítható, hogy 83,3%-kal csökkent az ilyen módon adózás utáni jövedelmet növelő tételeket elszámolók száma a vizsgált időszakban, bár az egy vállalkozóra jutó átlagos érték 985 ezer Ft-ról 12 045 ezer Ft-ra emelkedett. A növelő jogcímek közül a beruházási költség címén korábban levont összeg 2000-ben 97,5%-ot, 2010-ben 100%-ot képviselt, az emelkedés oka törvényi változás volt.

Adózás utáni vállalkozás jövedelmét csökkentő tételeket elszámolók száma 2010-ben a 2000. évi 52,1%-ára esett vissza, az egy főre jutó átlagos érték 2,3-szorosára emelkedett. A jövedelmet csökkentő tételek közül a legnagyobb részarányt a kizárólag üzemi célt szolgáló, tárgyévben értékcsökkenés alá vont tárgyi eszközök nettó értéke adta, aminek aránya 87,6%-ról 76,8%-ra mérséklődött. Ennek oka a beruházási költség címén levont összeg (mely egy másik csökkentő tétel) arányának 10%-pontos emelkedése volt. Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított bírság, késedelmi pótlék címén történő csökkentés a csökkentő tételek között az 1%-ot sem érte el.

Vállalkozói osztalékalap

Vállalkozói osztalékalapot vallók száma átlagosan Magyarországon 2010-re a 2000. évhez viszonyítva 75,1%-kal emelkedett, egy főre vetített értékben 226,3%-os volt a növekedés. A vállalkozói osztalékalap 2000–2008 között két adókulccsal adózott, melynek alsó adókulcsa 2004-ben emelkedett 5 százalékponttal, és 2010-ben már csak egy kulccsal adózott (25%).

Vállalkozói személyi jövedelemadót és osztalékalap utáni adót együttesen vallók száma 49,8%-kal emelkedett 2010-re a bázisévhez képest, ugyanakkor az egy főre jutó átlagos vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékalap utáni adó összege 20,1%-kal nőtt. A személyi jövedelemadó gazdasági hatása következtében a 2000–2010 között bekövetkezett adóváltoztatás pozitív irányba befolyásolta az egy főre jutó befizetett adó összegét.

Alkalmazottak, segítő családtagok részére kifizetett jövedelem

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók által bejelentett alkalmazottak száma csökkent 2000-hez képest 2010. évre 4,6%-kal. Az egy főre kifizetett bruttó bér 3,1-szeresére emelkedett a vizsgált időszakban. A növekedés fő kiváltó oka a minimálbér emelkedése volt.

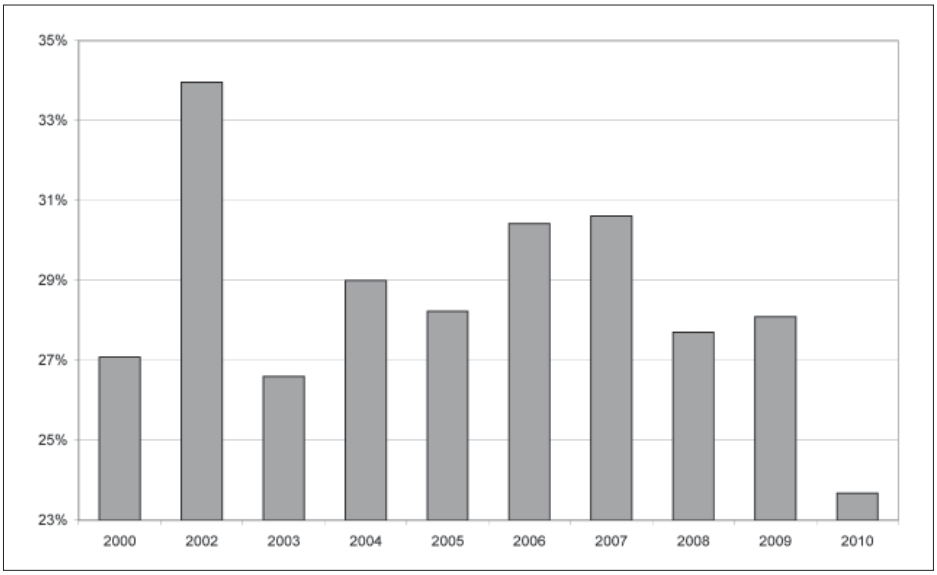
Az alkalmazottak részére kifizetett bér és a törvényben garantált minimálbér közötti kapcsolatról – a kapcsolat meglétét először korrelációszámítással feltárva – megállapítható, hogy az SPSS programcsomag számítása szerint az igen szoros e két tényező között (0,924). Mivel a kapcsolat elfogadható szignifikanciaszint mellett áll fenn (az alapfeltételként meghatározott 0,01-nél kisebb az elemzés során kapott érték), a feltárt kapcsolat törvényszerűsége, az összefüggés jellege regressziószámítással határozható meg, melynek eredménye szerint a minimálbér az alkalmazottak részére kifizetett munkabér varianciáját 82,4%-ban magyarázza.

Gazdasági hatások mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozókra

a) *Jövedelmi hatás* szempontjából vizsgálva az egyéni vállalkozóknál a vállalkozói tevékenységből származó jövedelem adóterhelését 2000–2010 között megál-

1. ábra

A tényleges adóterhelés alakulása 2000–2010 között évenként a mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók körében

Forrás: NAV (APEH) adatbázis alapján saját számítás

lapítható, hogy a mezőgazdasági nyereséges egyéni vállalkozók átlagos vállalkozási tevékenységükből származó adóterhelése a 2000. évi 27,1%-ról 2010. évre 23,7%-ra csökkent. A 2000–2010. éveket (adathiány következtében a 2001. év nélkül) vizsgálva az tapasztalható, hogy 2002-ben volt a legmagasabb az adók jövedelmi hatása, a legalacsonyabb pedig 2010-ben (1. ábra).

b) *Korrekciós hatás*: A korrekciós hatások mérésére kidolgozott mutatók, az Adóteher1 és Adóteher2 mértéke ad arra választ, hogy mekkora az adórendszer korrekciós hatása.

Az egyéni vállalkozó vállalkozói tevékenységéből származó adóterhét két részre bontottam. Az egyik a vállalkozói személyi jövedelemadó, a másik az osztalékadó.

A) *Vállalkozói személyi jövedelemadó.* A kedvezmények nélküli adóteher nagyságát és alakulását vizsgálva megállapítható, hogy míg 2000-ben 17,9% volt, addig 2010-re 15,1%-ra csökkent az *Adóteher1* mutató értéke.

Az *Adóteher2* mutató esetén a számlában a vállalkozói személyi jövedelemadó kedvezményekkel csökkentett összege, nevezőben a vállalkozói adóalap szerepel. Az így kiszámolt adóterhelés már a tényleges vállalkozói személyi jövedelemadó-terhet mutatja, mivel a fent említett elemeken felüli kedvezmények kerültek a megfigyelési alapba. A mutató a 2000. évi 17,5%-ról 2010. évre 14,7%-ra mérséklődött.

A vállalkozói jövedelemből származtatott vállalkozói adóalap adóterhét több bevallási adat befolyásolja. A legnagyobb mértékű hatást a bevétel gyakorol a nyereségre, majd az elszámolt költség, mely szignifikánsan befolyásolja az eredményt. A tényezők között a bevétel és a költség viszonylatában nagyon erős pozitív kapcsolat áll fenn.

B) *Vállalkozói osztalékadó.* 2000-ben mind a 20, mind a 35%-os osztalékadó terhelte az osztalékalapot. A szabályok 2010-re megváltoztak, a 35%-os osztalékadó megszűnt. Ezzel 5%-pontos adótehercsökkenés következett be az egyéni vállalkozóknál 2000–2010 között (1. ábra).

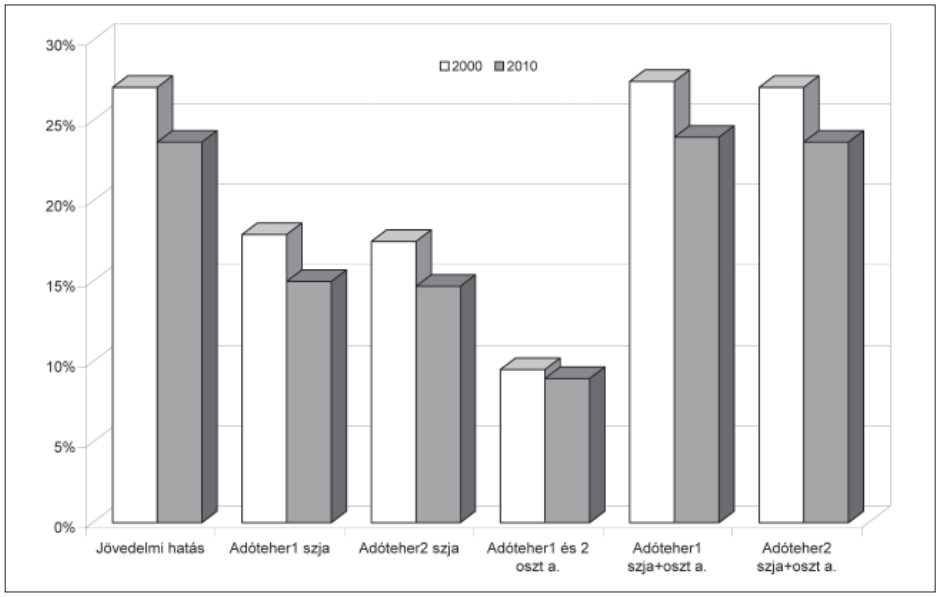
C) *A két adó együttes hatása.* Az egyéni vállalkozók vállalkozói jövedelmét terhelő teljes (személyi jövedelemadót és osztalékadót is tartalmazó) személyi jövedelemadó-adóterhelése a vállalkozói adóalap függvényében vizsgálva nem mutat más tendenciát. Vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó terhének együttes alakulása *Adóteher1* mutató szerint 2000-ben 27,5%; 2010-ben 24,0%. Az *Adóteher2* mutató értéke a bázisévben 27,1%; 2010-ben 23,7% volt.

A fent kiszámolt értékeket a 2. ábrán feltüntetve látható, hogy 2010. évre mind a két vizsgált gazdasági hatás mérséklődött a mezőgazdasági egyéni vállalkozók vonatkozásában. A legnagyobb csökkenés az *Adóteher1* személyi jövedelemadó és osztalékadó esetén (3,5%-pontos), a legkisebb pedig az *Adóteher1* és *Adóteher2* osztalékadó esetén (0,5%-pontos).

Az adóztatás révén az állam hatást gyakorol a gazdaság szereplőire, hiszen megváltoztatja az adózó rendelkezésére álló jövedelmet, így az adózó viselkedését. A vizsgálat az egyéni vállalkozókat érintő direkt adók (ezen belül is az árindexszel nem korrigált személyi jövedelemadó) alakulását követte nyomon.

Az adóterhek nagysága alakítja a háztartások jövedelmeit, befolyásolja az árak szintjét, esetenként részt vállal jóléti transzferek lebonyolításában, kedvezményeivel jövedelmet növel és ösztönöz, azaz szerepet játszik a társadalmi folyamatok befolyásolásában. Többnyire az adókedvezmények nem azokat a rétegeket preferálják, akiket a kedvezmény megcéloz, hanem csak azokat, akik a preferenciákat az adóikban érvényesíteni tudják. Ráadásul minden kedvezmény bonyolítja az adórendszert, széles körű alkalmazásuk áttekinthetetlenné teszi azt, ami nagyon is jellemző volt a vizsgált időszakban a magyar adórendszerre, főleg a személyi jövedelemadóra.

2. ábra
Gazdasági hatás számszerűsítése mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók körében

Forrás: NAV (APEH) adatbázis alapján saját számítás

Maga a hatályos adóbevallás terjedelmében nagy, sok esetben szövevényes és átláthatatlan volt. Az adókötelezettség teljesítésére fordított idő még mindig magas Magyarországon, ami nem a jogkövető magatartást fokozta, így a tényleges adófizetési kötelezettség teljesítését nem serkentette. Az elmúlt években bekövetkezett sorozatos törvénymódosítások azonban ezt az állapotot lassan áthidalni, megoldani látszanak.

A vizsgálat során az a következtetés vonható le, hogy az *adóterhet eltérően befolyásolják a bevallásban közölt adatok*. Az adóévben elért bevétel és az elszámolt költség erős pozitív kapcsolatban áll egymással. Ez felvet egy kérdést, mégpedig azt, hogy csak a költségszint emelése miatt, és így az adóeltitkolás miatt, vagy a növekvő bevétel arányosan növekvő költségszintet eredményező hatása miatt alakult ki a két bevallási adat arányos változása.

Meglepve tapasztalható, hogy sok adóterhet csökkentő tételt nem vesznek igénybe az adózók. Ezek eltörlésével egyes adózási alapelvek jobban érvényesülnének.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) Ágóiné Gacs Zs. – Legenyei Gy. (2010): Mezőgazdasági őstermelők adózása 2010. 4. kötet. Vezinfo Kiadó, Budapest, 9-52. pp. – (2) Alvincz J. – Guba M. (2003): Az egyéni mezőgazdasági termelők jövedelmének adóztatása. Agrárgazdasági Tanulmányok 3. sz. AKII, Budapest, 162 p. – (3) Borszéki É. (1991): A magyarországi adórendszer az Európai Közösséghez közeledés jegyében. Gazdálkodás 35. évf. 6. sz. 26-34. pp. – (4) Földes G. (2001): Adójog. Osiris Kiadó, Budapest, 13-207. pp. – (5) Horváth G. – Paragi M. (2011): Az egykulcsos személyi jövedelemadó várható hatásai az agrárfoglalkoztatásra. Gazdálkodás 55. évf. 1. sz. 87-96. pp. – (6) Molnár B. – Goda M. – Kocsisné Andrásik Á. (2005): Tax policy issues - taxation of Hungarian agricultural activity. 49. évf. 12. különsz. 86-97. pp.

TARTALOM

Kosztolányi Dezső: A játék 487

TANULMÁNY

Fertő Imre – Bakucs Zoltán: Szerződéses kapcsolatok az élelmiszerláncban és a szerződések kikényszeríthetősége 488

Törőné Dunay Anna: A Közös Agrárpolitika reformja – új lehetőség a felzárkózásra? 500

Kozák János: A világ libahústermelésének és -kereskedelmének alakulása az elmúlt évtizedekben 512

Gáspár Andrea: Mezőgazdasági egyéni vállalkozók adóterhének alakulása Magyarországon (2000–2010) 522

Juhász Anikó – Wagner Hartmut: Magyarország élelmiszer-gazdasági export-versenyképességének elemzése 530

SZEMLE

Csete László: Erdei Ferenc politikai életrajzáról – könyvismertető 542

KRÓNIKA

Romány Pál: Élelmezési Világnap 2012 545

Katonáné Kovács Judit: A tanár, a tudós és az ember – A 70 éves Szabó Gábor professzor köszöntése 548

„Hensch Árpád nyomdokain" – konferenciafelhívás 554

Kérdések a **Gazdálkodás** várható szerzőihez, illetve olvasóihoz 559

Előfizetési felhívás 563

Summary 555

Contents 558